

Länsstyrelsen i Skåne läns föreskrifter om vattenskyddsområde för Stora Herrestad, grundvattentäkt i Ystads kommun;

12FS 2023:17

Utkom från trycket
den 10 maj 2023

beslutade den 27 april 2023.
(dnr: 7330-2019)

1. Länsstyrelsen Skåne beslutar med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken (1998:808) att inrätta ett nytt vattenskyddsområde för Stora Herrestad, grundvattentäkt i Ystads kommun. Skyddsområdet är indelat i primär och sekundär zon enligt vad som framgår av bifogad karta, bilaga 1.
2. Länsstyrelsen Skåne beslutar att det gamla vattenskyddsområdet och föreskrifter, beslutat av Länsstyrelsen i Malmöhus län den 26 januari 1978 (dnr: 11.184-148-77), upphävs när detta beslut fått laga kraft.
3. Länsstyrelsen Skåne beslutar med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken att fastställa nedan angivna nya föreskrifter för vattenskyddsområdet. Dessa föreskrifter träder i kraft den 5 maj 2023 och ska enligt 7 kap. 22 § miljöbalken gälla omedelbart även om beslutet överklagas och ska tillämpas istället för de äldre föreskrifterna fram till att dessa upphävs enligt punkt 2 ovan.
4. Länsstyrelsen överlåter till den kommunala nämnden för miljöfrågor i Ystads kommun att besluta i frågor om dispens, tillstånd och anmälan enligt föreskrifterna på det sätt som framgår nedan.

Definitioner

Arbetsfordon/arbetsmaskiner: Med arbetsfordon/arbetsmaskiner avses i dessa föreskrifter traktorer, motorredskap, terrängmotorfordon, spårfordon, industriella maskiner och andra anordningar som är konstruerade för att kunna röra sig eller flyttas på marken och som är försedda med förbränningsmotorer.

Avfall: Avfall definieras enligt 15 kap. miljöbalken (MB). GROT ingår inte i begreppet avfall.

Avloppsvatten: Med avloppsvatten avses enligt Miljöbalkens 9 kap. 2 §:

1. Spillvatten eller annan flytande orenlighet. Hushållspillvattnet består av spillvatten från WC ("klosettwater") samt från bad, disk och tvätt ("BDT-vatten").
2. Vatten som använts för kylning.
3. Vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för viss eller vissa fastigheters räkning (dagvatten).
4. Vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats.

Bekämpningsmedel: Med kemiskt bekämpningsmedel avses, i enlighet med miljöbalken, kemiska produkter som är avsedda att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Ogräsättika och såpvatten räknas inte som bekämpningsmedel i dessa föreskrifter.

Enstaka punktinsatser: Med användning inomhus vid enstaka punktinsatser avses i dessa föreskrifter en åtgärd som sker maximalt vid något tillfälle per år. Användning omfattar inte hela begreppet hantering (se nedan för definition). Det är således inte möjligt att exempelvis förvara bekämpningsmedel i väntan på kommande enstaka punktvisa användningar.

Fordon: Med fordon avses motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is.

Förorenade massor: Med förorenade massor avses i dessa föreskrifter massor från ett förorenat område eller efterbehandlingsprojekt, d.v.s. från ett område, en deponi, mark, grundvatten eller sediment som är förorenat och vars föroreningshalter påtagligt överskrider lokal eller regional bakgrundshalt. Vad som avses med förorenade massor kan därför variera mellan olika platser och får avgöras av den kommunala tillsynsmyndigheten för frågor som rör förorenad mark.

Hantering: Med hantering avses – i enlighet med miljöbalken – en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, spridning, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Husbehovstäkt: Med husbehovstäkt avses i dessa föreskrifter sådant uttag av material som ska användas inom den egna fastigheten för dess egna behov som t.ex. förbrukning som krävs för skötsel av jordbruks- eller skogsbruksfastighet. En materialtäkt där det utbrutna materialet används som ersättning för tjänster, avyttras eller på annat sätt utnyttjas kommersiellt betraktas inte som husbehovstäkt (NFS 2003:2).

Hushållsbehov: Med hushållsbehov avses här hantering av enstaka förpackningar av de största storlekarna man som enskild konsument kan köpa i detaljhandeln.

Hälso- och miljöfarliga produkter: Med hälso- och miljöfarliga produkter avses i dessa föreskrifter kemiska produkter klassificerade och märkta som farliga enligt CLP-förordningen eller enligt framtida bestämmelser med motsvarande syfte och innebörd. En kemisk produkt är ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara (14 kap. 2 § MB).

Markarbeten: Med markarbeten avses schaktning, borrar, fyllning, spontning, pålning och andra liknande arbeten på land.

Materialtäkt: Med materialtäkt avses i dessa föreskrifter täkt av berg samt sten, grus, sand, lera, torv eller andra jordarter.

Miljöfarlig verksamhet: Miljöfarlig verksamhet definieras i 9 kap. 1 § MB och samma definition gäller i dessa föreskrifter. De miljöfarliga verksamheter som regleras i dessa föreskrifter återfinns i 2–32 kap i miljöprövningsförordningen (2013:251 och eventuella senare ändringar).

Sekundärt skydd: Anordning som säkerställer att vätska kan fångas upp från en läckande cistern eller annan behållare. En dubbelmantlad cistern anses som cistern med sekundärt skydd. En invallning är en annan typ av sekundärt skydd.

Stallgödsel: Här avses stallgödsel enligt Jordbruksverkets definition (SJVFS 2015:21): ”husdjurens träck eller urin med eventuell inblandning av foderrester, strömedel eller annan vätska såsom spillvatten, disk- och tvättvatten, pressaft från ensilage eller eventuell nederbörd uppsamlad på gödselplatta, rastgård och i behållare. Begreppet omfattar även de ingående delarna i behandlad form.” Notera att stallgödsel därmed kan vara likställt med naturgödsel (se under *Växtnäringsämnen*) beroende på ingående komponenter.

Tunga fordon: Definieras enligt Transportstyrelsen av fordon med totalvikt överstigande 3,5 ton.

Tät täckning: Med tät täckning menas en förvaring som förhindrar att nederbörd, uppträngande grundvatten och annat tillrinnande vatten kommer i kontakt med upplaget och att lakvatten därmed kan bildas.

Upplag/uppläggning: Med upplag/uppläggning avses i dessa föreskrifter förvaring direkt på marken eller i vattnet. Förvaring av hushållsavfall från enskilda hushåll, vilket läggs i särskilda behållare för regelbunden sophämtning, är enligt dessa föreskrifter inte att betrakta som upplag. Detsamma gäller även för komposterbart hushållsavfall och trädgårdsavfall från enskilt hushåll.

Växtnäringsämnen: Med växtnäringsämnen avses konstgödning, mineraliska gödselmedel, naturgödsel (alla slags exkrementer och/eller urin från produktionsdjur, utom från odlad fisk, med eller utan inblandning av strö), biogödsel, vedaska, slam från reningsverk eller annan avloppsanläggning samt övriga organiska gödselmedel, dock ej gödsel direkt distribuerad från betande djur inom vattenskyddsområdet.

Yrkesmässig: Yrkesmässig definieras i dessa föreskrifter som all användning som utförs som ett led i en näringsverksamhet eller annars som en del i en yrkesutövning.

Yrkesmässig verksamhet kan bedrivas av såväl fysiska som juridiska personer. För att någon ska anses yrkesmässigt bedriva en verksamhet förutsätts att verksamheten har en viss omfattning och varaktighet samt att den har ett fastställt vinstsyfte och är av självständig karaktär. Förhållanden som tyder på yrkesmässig verksamhet:

- Verksamheten bedrivs i bolagsform
- Verksamhetsutövaren är bokföringsskyldig
- Verksamhetsutövaren är momsredovisningsskyldig

Definitionen har sitt ursprung i definitionen av yrkesmässig användare i artikel 3.1 i direktiv 2009/128/EG: ”en person som använder bekämpningsmedel i sin yrkesmässiga verksamhet, inbegripet operatörer, tekniker, arbetsgivare och egenföretagare, både på jordbruksområdet och inom andra sektorer.”

Skyddsföreskrifter

1 § Petroleumprodukter

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Hantering av större mängd än 25 liter petroleumprodukter är förbjuden. <i>Undantag gäller för transporter.</i> <i>Undantag gäller för bränsle i drifttanken på fordon eller i reservkraftverk med sekundärt skydd.</i> <i>Undantag gäller för vägunderhåll.</i> <i>Undantag gäller för lagring och påfyllning till lagring där bådadera sker inom sekundärt skydd eller i pannrum som saknar golvbrunn.</i>	Hantering av större mängd än 150 liter petroleumprodukter kräver anmälan. <i>Undantag gäller för transporter.</i> <i>Undantag gäller för bränsle i drifttanken på fordon.</i> <i>Undantag gäller för vägunderhåll.</i> <i>Undantag gäller för lagring och påfyllning till lagring där bådadera sker inom sekundärt skydd eller i pannrum som saknar golvbrunn.</i>

Information: Hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor inom vattenskyddsområde regleras även genom andra bestämmelser, se avsnittet Övriga upplysningar.

2 § Bekämpningsmedel

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd. Tillståndskravet avser både yrkesmässig och icke yrkesmässig hantering. <i>Undantag gäller för transporter.</i> <i>Undantag gäller för användning inomhus vid enstaka punktinsatser.</i>	Yrkesmässig hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd. <i>Undantag gäller för transporter.</i> <i>Undantag gäller för användning inomhus vid enstaka punktinsatser.</i>

Information: Bekämpningsmedel regleras även genom andra bestämmelser, se avsnittet Övriga upplysningar. Från den 1 oktober 2021 gäller förbud mot växtskyddsmedel bland annat på tomtmark för bostadshus och på krukväxter i hemträdgårdsmiljö (förordning 2014:425 om bekämpningsmedel).

3 § Växtnäringsämnen

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Spridning av slam från reningsverk eller annan avloppsanläggning är förbjudet. Yrkesmässig spridning av övriga växtnäringsämnen kräver tillstånd. <i>Undantag gäller för spridning på mark som ingår i angiven spridningsareal i miljöbalkstillstånd för djurhållning.</i> Lagring av stallgödsel kräver tillstånd.	Spridning av slam från reningsverk eller annan avloppsanläggning kräver tillstånd. - Lagring av stallgödsel kräver anmälan.

4 § Hantering av hälso- och miljöfarliga produkter

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Hantering av större mängder än för hushållsbehov av hälso- och miljöfarliga produkter är förbjuden. <i>Undantag gäller för transporter samt lagring som har sekundärt skydd eller sker i ett utrymme inomhus som saknar golvbrunn.</i>	Hantering av större mängder än för hushållsbehov av hälso- och miljöfarliga produkter kräver tillstånd. <i>Undantag gäller för transporter samt lagring som har sekundärt skydd eller sker i ett utrymme inomhus som saknar golvbrunn.</i>

5 § Upplag

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Uppläggning av förorenade massor är förbjudet .	Uppläggning av förorenade massor är förbjudet .
Uppläggning av avfall eller massor med okänt föroreningsinnehåll under längre tid än tre månader är förbjudet .	Uppläggning av avfall eller massor med okänt föroreningsinnehåll under längre tid än tre månader är förbjudet .
Uppläggning av vägsalt och dammbindningsmedel utan tät täckning är förbjudet .	Uppläggning av vägsalt och dammbindningsmedel utan tät täckning är förbjudet .
Uppläggning av snö tillförd från trafikerade ytor utanför primär skyddszon är förbjudet .	Uppläggning av snö tillförd från trafikerade ytor utanför vattenskyddsområdet är förbjudet .

6 § Avloppsanläggningar

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Installation av ny enskild avloppsanläggning för utsläpp av hushållspillvatten är förbjuden. <i>Undantag gäller för utsläpp av BDT-vatten som istället kräver tillstånd.</i> <i>Undantag gäller för att ersätta befintlig avloppsanläggning som har bristande funktion eller som på annat sätt ej uppfyller gällande krav på adekvat spillvattenrening, vilket istället kräver tillstånd.</i>	-

7 § Miljöfarlig verksamhet

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Ny miljöfarlig verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig enligt 2–32 kap i miljöprövningsförordningen (2013:251 och eventuella senare ändringar) är förbjuden .	-

8 § Vägar, parkering och fordonstvätt

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Fordonstvätt annat än avsköljning med kallt vatten är förbjuden. <i>Undantag gäller för fordonstvätt i anläggning som är prövad enligt miljöbalken.</i> Obevakad parkering eller obevakad uppställning av tunga fordon, arbetsfordon eller arbetsmaskiner längre tid än tre timmar är förbjudet. <i>Undantag gäller för parkering eller uppställning på tät underlag inomhus, på hårdgjord tät yta utomhus försedd med oljeavskiljare eller med uppsamlingskärl under motor och bränsletank som rymmer hela bränslevolymer.</i> Nyetablering av väg eller parkeringsplats för mer än 20 personbilar eller motsvarande kräver tillstånd. <i>Undantag gäller för byggnation av väg som omfattas av vägplan.</i>	Fordonstvätt annat än avsköljning med kallt vatten är förbjuden. <i>Undantag gäller för fordonstvätt i anläggning som är prövad enligt miljöbalken.</i> - Nyetablering av väg eller parkeringsplats för mer än 20 personbilar eller motsvarande kräver tillstånd. <i>Undantag gäller för byggnation av väg som omfattas av vägplan.</i>

9 § Materialtäkter och markarbeten

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Materialtäkt är förbjuden. <i>Undantag gäller för husbehovstäkt.</i> Markarbeten kräver tillstånd. <i>Undantag gäller för markarbeten på en sammanhängande yta mindre än 200 m² med maximalt schaktdjup 1 m.</i> <i>Undantag gäller för underhåll av befintliga markledningar och diken.</i> <i>Undantag gäller för markarbeten som krävs för att sanera spill och läckage vid akuta olyckshändelser som omfattas av lag (2003:778) om skydd mot olyckor.</i> Användning av avfall eller massor som är förorenade är förbjudet.	Materialtäkt är förbjuden. <i>Undantag gäller för husbehovstäkt.</i> Markarbeten kräver tillstånd. <i>Undantag gäller för markarbeten på en sammanhängande yta mindre än 200 m² med maximalt schaktdjup 1 m.</i> <i>Undantag gäller för underhåll av befintliga markledningar och diken.</i> <i>Undantag gäller för markarbeten som krävs för att sanera spill och läckage vid akuta olyckshändelser som omfattas av lag (2003:778) om skydd mot olyckor.</i> Användning av avfall eller massor som är förorenade är förbjudet.

10 § Energianläggningar och brunnar

Primär skyddszon	Sekundär skyddszon
Nyetabletering av anläggning för lagring eller utvinning av värmeenergi eller kyla från jord, berg eller grundvatten kräver tillstånd. Anläggande av enskild brunn för vattenuttag kräver tillstånd.	Nyetabletering av anläggning för lagring eller utvinning av värmeenergi eller kyla från jord, berg eller grundvatten kräver tillstånd. Anläggande av enskild brunn för vattenuttag kräver tillstånd.

Allmänna bestämmelser

Ikraftträdande

Skyddsföreskrifterna ska gälla från den 5 maj 2023. Enligt 7 kap. 22 § MB ska skyddsföreskrifterna gälla från denna tidpunkt även om beslutet överklagas.

Övergångsbestämmelser

För befintlig pågående verksamhet träder föreskrivna förbud och föreskrivna krav på tillstånd- eller anmälningssplikt i kraft två år efter att dessa skyddsföreskrifter börjar gälla. Därefter får verksamheten som omfattas av förbud inte bedrivas. Vidare får befintlig pågående verksamhet som omfattas av tillstånds- eller anmälningssplikt enligt dessa föreskrifter inte bedrivas efter denna tidpunkt om inte tillstånds- eller anmälningssplikten uppfylls (se nedan vad som gäller för tillstånd och anmälan).

Befintliga cisterner ska ha sekundärt skydd inom två år efter att dessa skyddsföreskrifter börjar gälla, såvida krav på sekundärt skydd inte redan gällde enligt äldre bestämmelser.

Dispens

Om det finns särskilda skäl kan den kommunala nämnden för miljöfrågor (idag Ystad-Österlenregionens miljöförbund) meddela dispens från förbud i föreskrifterna enligt 7 kap. 22 § MB. I beslut om dispens kan särskilda villkor utfärdas som anses nödvändiga för att skydda vattentäkten (16 kap. 2 § MB). Dispens får, enligt 7 kap. 26 § MB, endast meddelas om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Tillstånd

I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter får sådant medges av den kommunala nämnden för miljöfrågor (idag Ystad-Österlenregionens miljöförbund) och kan bli förknippat med villkor. Som förutsättning för sådant tillstånd gäller att det kan visas att verksamheten kan utföras och drivas utan risk för skada för vattentäkten. Ansökan om tillstånd ska lämnas in skriftligen.

Anmälan

I de fall anmälan krävs enligt dessa föreskrifter ska anmälan lämnas in skriftligen till den kommunala nämnden för miljöfrågor (idag Ystad-Österlenregionens miljöförbund). En komplett anmälan enligt dessa föreskrifter ska ha inkommit till den kommunala nämnden för miljöfrågor senast 6 veckor före det att åtgärden påbörjas. Vid beslut kan den kommunala nämnden för miljöfrågor föreskriva om försiktighetsmått som anses erforderliga för att skydda vattentäkten.

Undantag från föreskrifterna

Tillstånd eller anmälan enligt dessa skyddsföreskrifter krävs inte om verksamheten tillståndsprövats eller omfattas av pågående tillståndsprövning enligt miljöbalkens 9 och 11 kapitel eller förordning utfärdad med stöd av dessa kapitel i miljöbalken.

Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter och åtgärder som är nödvändiga för vattentäktens bedrivande. Generellt undantag från föreskrifterna vad avser tillstånd, anmälan och dispens från skyddsföreskrifterna gäller för arbeten som vattentäktens huvudman utför för utbyggnad, drift, underhåll med mera.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för genomförande av nödvändiga insatser för att avhjälpa akut föroreningsrisk i samband med olyckshändelse, spill eller läckage.

Övriga upplysningar

Tillsyn

Detta beslut har fattats av Länsstyrelsen, som därmed har tillsyn över vattenskyddsområdets föreskrifter enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13). Tillsynen kan överlåtas till kommunen om kommunen ansöker om det.

Den eller de kommunala nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet har därutöver tillsynsansvar enligt miljöbalken över vissa enskilda verksamheter inom vattenskyddsområdet, samt enligt andra generella föreskrifter som till exempel vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor.

Skyltning

Där allmänna vägar passerar gräns till vattenskyddsområdet eller vid vägar som passerar genom området ansvarar vattentäktens huvudman för att det finns skyltar som utmärker och informerar om vattenskyddsområdet. Annars mark får tas i anspråk för detta (7 kap. 22 § MB). Utformningen av skyltar ska följa rekommendationer från berörda myndigheter och statliga verk. För att sätta upp skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, krävs inom vägområdet enligt 43 § väglagen (1971:948) tillstånd av väghållningsmyndighet. Inom ett avstånd av 50 m från vägområdet, krävs enligt 46 § väglagen (1971:948) Länsstyrelsens tillstånd.

Där sådan hantering av petroleumprodukter eller andra hälso- och miljöfarliga produkter som nämns i 1 § och 4 § sker ska skylt finnas som informerar om vattenskyddsområdets existens. Skyltarna tillhandahålls av vattentäktens huvudman. Undantag gäller vid hantering av nämnda produkter för hushållsbehov.

Hänsynsregler

De allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken gäller alla. De kan läsas i sin helhet i miljöbalkens 2 kapitel (1998:808). Reglerna innebär att alla alltid måste vara försiktiga och vidta de åtgärder som behövs för att skydda, förebygga, hindra och motverka risk för skada eller olägenhet på hälsa och miljö. Det handlar bland annat om att ha kunskap om hur den egna verksamheten eller åtgärden riskerar att inverka på människors hälsa eller miljön och vid behov vidta de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att begränsa påverkan.

Övrig lagstiftning

Tillstånd, anmälan eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Dubbelprövning kan förekomma. Ett exempel är Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2021:10) om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor, vari det ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde. Ett annat exempel är förordning 2014:425 om bekämpningsmedel.

Ny lagstiftning

Bestämmelser enligt nya lagar och förordningar, som fastställs efter beslutsdatum och som utökar skyldigheterna inom det aktuella skyddsområdet, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap. MB.

Ersättning

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet som anser att föreskrifterna avsevärt försvårar pågående markanvändning kan ha rätt till ersättning. Krav på ersättning eller inlösen av fastighet ska göras till Mark- och miljödomstolen enligt 31 kap. MB. Talan ska väckas inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage inom skyddsområdet som kan medföra risk för vattenförorening ska omedelbart anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om händelsen enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till SOS Alarm, tel. 112.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 5 maj 2023.

På Länsstyrelsens vägnar

ANNELI HULTHÉN

Anette Mellström
(vattenenheten)